

“Siamo tutti neri!” Des hommes contre du charbon

Rik Hemmerijckx, departement Archief
AMSAB

Sinds de erkenning in 1995 van een aantal Franstalige archiefinstellingen is er ook in Wallonië een nieuwe dynamiek in het archief-landschap tot stand gekomen. Eén van de meest actieve is het in Seraing gevestigde Institut d'histoire ouvrière, économique et sociale (IHOES). Onder haar impuls werden reeds een aantal interessante projecten op touw gezet, waarbij het expliciete uitgangspunt dikwijls was de hedendaagse Waalse identiteit gestalte te geven vanuit een sociale visie op het verleden. Zo werd onder meer een tentoonstelling opgezet over de mijnwerkersstaking van 1932, als ook een colloquium over de proletarische schrijver Jean Tousseul. Naar aanleiding van de verjaring van het Belgisch-Italiaans mijnwerkersakkoord van 1946 organiseerde het IHOES een colloquium over de Italiaanse migranten in Wallonië. De bijdragen van dit colloquium werden recentelijk gebundeld in het boek: *“Siamo tutti neri!” Des hommes contre du charbon*. De problematiek van de Italiaanse immigratie wordt er vanuit verschillende invalshoeken belicht: historisch, sociologisch, demografisch, politiek en literair. Er werden verschillende getuigenissen van Italiaanse migranten in opge-

nomen. Een interessante getuigenis is ook deze van dr. Jacques Lemaître, die vanuit zijn beroepsactiviteit als cardioloog dagelijks geconfronteerd werd met de slachtoffers van stoflongen en die ook nauw betrokken was bij de werking van de Italiaanse KP in België. Zonder afbreuk te willen doen aan de talrijke waardevolle bijdragen willen we hier even dieper ingaan op het artikel van Anne Morelli over de Italiaanse immigratie in België vóór 1946. Zij stelt dat de Italiaanse migranten - zo'n 30.000 vanaf 1922 - niet alleen gedreven werden door economische motieven, maar ook door politieke. Het ging hem niet alleen om een vlucht voor een uitzichtloze economische toestand, maar ook voor het fascistische regime van Mussolini. De extreme polarisatie tussen fascist en anti-fascist - met onder deze laatste een meerderheid van communisten - was ook in de Italiaanse migrantenkolonie in België heel erg merkbaar. Zij wijst tevens op de nauwe banden tussen de Italiaanse en Belgische veiligheidsdiensten, die de anti-fascistische migranten zeer sterk viseerden. Dit heeft er onder meer toe geleid dat er in mei 1940 heel wat Italiaanse anti-fascisten werden gearresteerd; de fascisten werden merkwaardig genoeg ongemoeid gelaten. De massale immigratie na 1946 zou de problematiek van de marginalisatie van deze gastarbeiders nog veel scherper stellen. Pas in de jaren '70 zette de integratie van deze migranten zich echt door.

“Siamo tutti neri!” Des hommes contre du charbon.
Etudes et témoignages sur l'immigration italienne en
Wallonie, Seraing: IHOES, 1998, 174 p.
Te bestellen bij IHOES, 3, Av. Montesquieu, 4101
Seraing, tel.: (04) 330 84 28

BELGIE-BELGIQUE
P.B.
GENT X
3/5327